

De Nederlandse economen top-30

ESB presenteert voor de zesde maal de Nederlandse economen top-30. Wat in 1981 was bedoeld als leesvoer voor de donkere dagen rond kerstmis is inmiddels onderwerp geworden van hevige discussies onder economen. De roep om een 'efficiënte allocatie van de middelen voor het wetenschappelijke onderzoek' (lees: bezuinigingen) heeft een behoefte gekweekt aan een objectieve kwaliteitsmaatstaf. In dit artikel wordt daarom behalve op mutaties in de ranglijsten ook ingegaan op de kwaliteit van een aantal maatstaven. De auteur constateert dat hierover het laatste woord nog niet is gesproken.

DRS. M.A. LANGMAN*

In dit artikel wordt de zesde Nederlandse economen top-30 gepubliceerd 1). Deze top-30 heeft slechts betrekking op in Nederland werkzame Nederlandse economen. De hitlijst geeft weer welke economen de afgelopen vijf jaar het meest zijn geciteerd in internationale tijdschriften. In het top-30-artikel van vorig jaar zijn de gevolgde werkwijze en de bezwaren die deze heeft uitgebreid aan de orde geweest. Dit jaar zal ik me dan ook beperken tot het presenteren van de resultaten. Eerst wordt echter ingegaan op de discussie over de meting van de kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek.

Kwaliteit

De kwaliteit van het Nederlandse economische onderzoek staat de laatste tijd uitgebreid in de belangstelling. Dit is niet het gevolg van een behoefte aan verhoging van de bijdrage van dit onderzoek aan de oplossing van economische vraagstukken, maar van de gevoelde noodzaak te bezuinigen op de wetenschap. De bezuinigingen hebben van wetenschapsbeoefening een stoelendans gemaakt. De vraag is wie plaats moet maken als de geldstroom stopt. 'Last in, first out' heeft evidente bezwaren. 'Best in, worst out' zou beter zijn voor de kwaliteit van het onderzoek. Hiervoor is echter een onbetwiste kwaliteitsmaatstaf nodig.

Een poging om de produktiviteit van economische onderzoekers te meten is gedaan door de Groninger economen Szirmai en Corsel 2). Zij hebben per vakgroep het aantal publikaties in een aantal categorieën (zoals dissertaties, boeken, bundels en artikelen) geteld. De resultaten hebben ze na weging bij elkaar opgeteld en vervolgens gedeeld door het aantal onderzoekers in de vakgroep. Zo vonden ze een maatstaf voor de produktiviteit van de vakgroep. De auteurs hebben overigens geen uitspraak gedaan over het produktiviteitsniveau van Nederlandse economen. Ze hebben zich beperkt tot een onderlinge vergelijking van de vakgroepen van de verschillende economische faculteiten. De waarde van deze vergelijking is beperkt. 'Hoe meer, hoe beter' gaat in de wetenschap immers niet op.

Een iets evenwichtiger benadering is gekozen door de Verkenningcommissie Economische Wetenschappen,

wier eindrapport in augustus van dit jaar verscheen 3). De Verkenningcommissie is ingesteld door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen, onder andere om de kwaliteit van het Nederlandse economische onderzoek te beoordelen. Bij haar werkzaamheden hanteerde de commissie het uitgangspunt dat de kwaliteit van het onderzoek nauw samenhangt met de mate waarin wordt bijgedragen aan de ontwikkeling van het economische denken. Hiervoor is communicatie van essentieel belang, en omdat publikaties volgens de commissie het primaire communicatiemiddel voor wetenschappers zijn heeft zij zich bij haar inventarisatie hiertoe beperkt.

De belangrijkste soort publikaties in het onderzoek van de commissie zijn de tijdschriftartikelen. Deze zijn niet zonder meer bij elkaar opgeteld, zoals in het Groningse onderzoek. Er heeft een weging plaatsgevonden naar de kwaliteit van het tijdschrift waarin het artikel is opgenomen. De tijdschriften zijn ingedeeld in vijf categorieën, waarvan de hoogste categorie slechts bladen als *The American Economic Review* bevat, terwijl de laagste categorie het moet doen met bladen als *Maffius* en *Nibble*. Als produktiviteitsmaatstaf hanteert de commissie het gewogen aantal bladzijden per arbeidsjaar.

Ook tegen deze maatstaf is een belangrijk bezwaar in te brengen. Voor de bijdrage die men aan de ontwikkeling van het economische denken levert is tenslotte niet het (gewogen) aantal gepubliceerde bladzijden van belang, maar de mate waarin de inhoud van die bladzijden is terug te vinden in het denken van andere economen. Het kan moeilijk worden volgehouden dat de waarde van Keynes' *General theory* 428 bladzijden is (inclusief index). De Ver-

* De auteur is redacteur van ESB.

1) De eerste vier top-30's werden verzorgd door J.J. van Duijn en stonden in *ESB* op 18 november 1981, 15 december 1982, 14 december 1983 en 12 december 1984. De vorige top-30 was van T.M. Buitendorp en M.A. Langman en verscheen in de *ESB* van 18/25 december 1985.

2) A. Szirmai en R.R. Corsel, *Produktiviteit van economisch onderzoek aan universitaire instellingen, 1980 - 1983*, Onderzoeksmemorandum nr. 191, Instituut voor Economisch Onderzoek, Faculteit der Economische Wetenschappen, Rijksuniversiteit te Groningen, 1986.

3) Verkenningcommissie Economische Wetenschappen, *Academisch economisch onderzoek in Nederland: produktie, produktiviteit en profilering*, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Den Haag, 1986.

kenningscommissie meet dus niet wat ze weten wil. Dit bezwaar is te ondervangen door niet het aantal gepubliceerde bladzijden te tellen, maar het aantal artikelen waarin de auteur door andere wetenschappers wordt geciteerd. Dit is de methode die wordt gehanteerd bij het samenstellen van de top-30.

Bezwaren

Ook tegen de citaten-analyse zijn echter bezwaren ingebracht. Naast enige praktische, en dus in principe oplosbare, meetproblemen, noemt C.A. Hazeu in een *ESB*-artikel de volgende nadelen 4):

- er bestaan citeernetwerken, waarvan de leden elkaar niet citeren om de inhoud, maar om elkaar van dienst te zijn;
- de opgenomen bladen vertegenwoordigen de gevestigde orde;
- aanhalingen hoeven niet per se instemming te betekenen; het kan zijn dat de citeerder de geciteerde de grond inboort;
- citatie-analyses geven geen indruk van recent werk, maar van de kwaliteit van vroegere verrichtingen, zodat leeftijd wordt beloond.

Tegen deze bezwaren is wel het een en ander in te brengen. Het bestaan van citeernetwerken maakt het citaten tellen inderdaad onbetrouwbaar. Enig aanvullend onderzoek zal het netwerk echter snel door de mand doen vallen. Er zou dan gecorrigeerd kunnen worden voor netwerk-effecten. Men zou bij voorbeeld niet het aantal artikelen waarin het aantal auteurs waardoor een auteur wordt geciteerd kunnen tellen.

Het tweede bezwaar van Hazeu is een tautologie. Welke orde 'gevestigd' is, is slechts af te leiden uit de inhoud van de toonaangevende tijdschriften. Roependen in de woestijn scoren niet hoog in de top-30. Maar hun bijdrage aan de ontwikkeling van het economische denken is dan ook gering, al ligt dat meer aan de woestijn dan aan de roependen.

Ook het derde bezwaar snijdt geen hout. De ontwikkeling van het economische denken verloopt niet langs een rechte lijn. Kritiek is een wezenlijk onderdeel van de wetenschap. Overeenstemming betekent niet dat de waarheid is gevonden, maar het neemt wel de prikkels weg om verder te zoeken. Kritische citaten zouden dus eerder zwaarder dan lichter moeten worden gewogen.

Het laatste bezwaar dat Hazeu aanvoert is dat citatentellingen geen indruk geven van recente output. Dat is juist. Maar het is inherent aan het feit dat het economische denken zich traag ontwikkelt. Pas na lange tijd blijkt of een publikatie aan deze ontwikkeling heeft bijgedragen. Daarover eerder uitspraken te doen is niet 'het meten van weten', maar koffiedikkijken.

Een heel andere vraag is of de kwaliteit van onderzoek wel te maken heeft met de bijdrage die dat onderzoek levert aan de ontwikkeling van het economische denken. Het is tenslotte maar de vraag of discussies in internationale tijdschriften, waaruit de vooruitgang in het denken moet blijken, wel altijd zo interessant zijn. Wolfson vergeleek deze discussies onlangs in *ESB* met onenigheid over het antwoord op de klassieke vraag hoeveel engelen er op de punt van een speld kunnen dansen 5). Een interessante vraag, maar de praktische toepasbaarheid van het antwoord lijkt in dit ondermaanse vooralsnog gering. Bovendien ontwikkelt het economische denken zich ook wel zonder dat de Nederlandse overheid daar geld in steekt. Het zou dus van gezond liftersgedrag getuigen als de overheid zich zou beperken tot het financieren van het plukken van de vruchten van die ontwikkeling.

Tabel 1. De Nederlandse economen top-30, 1981 - 1985

	Instelling	Citaten	Hoogste notering
1. (1) J. Tinbergen	emer.	389	1 (1976 - 1985)
2. (2) P. Nijkamp	VU	142	2 (1979 - 1985)
3. (4) J.J. van Duijn	Robeco	74	3 (1984 en 1985)
4. (3) B.M.S. van Praag	EUR	69	3 (1978; 1981 - 1983)
5. (5) J.S. Cramer	UvA	52	2 (1978)
6. (7) J. Pen	RUG	50	2 (1976)
7. (6) T. Kloek	EUR	49	4 (1980)
8. (11) A. Kapteijn	KUB	46	4 (1983)
9. (9) W.F. van Raaij	EUR	43	4 (1984)
10. (13) C.P.A. Bartels	Buro Bartels	41	6 (1983)
11. (8) P. Korteweg	Robeco	39	3 (1978)
12. (15) H. Linnemann	VU	36	4 (1976, 1977 en 1982)
13. (14) P. Rietveld	VU	34	5 (1983)
14. (9) L.H. Klaassen	NEI	30	3 (1979)
15. (18) H. Neudecker	UvA	29	10 (1980 en 1981)
16. (19) M.M.G. Fase	DNB/UvA	29	8 (1977)
17. (15) J. Koerts	EUR	28	9 (1977)
18. (19) A. Heertje	UvA	25	14 (1983)
19. (23) J. Spronk	EUR	24	6 (1984)
20. (23) A. van Delft	RPD	23	11 (1979)
21. (25) S.K. Kuipers	RUG	23	18 (1982)
22. (25) A.S. Brandsma	EUR	21	14 (1984)
23. (12) H. den Hartog	CPB	21	6 (1976)
24. (27) E.J. Bomhoff	EUR	20	14 (1983)
25. (-) L. van den Berg	EUR	20	15 (1985)
26. (-) J.F. Kiviet	UvA	18	13 (1983)
27. (29) T.M.M. Verhallen	KUB	18	9 (1984)
28. (-) A. ten Kate	EUR	17	15 (1984)
29. (-) L. Hordijk	VU	17	13 (1982)
30. (-) W.J. Keller	CBS/VU	17	19 (1983)

Tabel 2. De Nederlandse internationals, 1981 - 1985 a)

	Instelling	Citaten
1. (1) J. Tinbergen	emer.	344
2. (2) P. Nijkamp	VU	95
3. (5) J.J. van Duijn	Robeco	61
4. (3) J.S. Cramer	UvA	46
5. (4) T. Kloek	EUR	43
6. (16) W.F. van Raaij	EUR	39
7. (11) H. Linnemann	VU	34
8. (9) C.P.A. Bartels	Buro Bartels	31
9. (6) J. Pen	RUG	30
10. (13) J. Koerts	EUR	28
11. (8) H. Neudecker	UvA	26
12. (15) A. Heertje	UvA	21
13. (10) P. Korteweg	Robeco	20
14. (24) P. Rietveld	VU	20
15. (7) L.H. Klaassen	NEI	18
16. (14) M.M.G. Fase	DNB/UvA	17
17. (18) E.J. Bomhoff	EUR	17
18. (-) J.F. Kiviet	UvA	17
19. (-) A.S. Brandsma	EUR	16
20. (20) B.M.S. van Praag	EUR	15
21. (30) G. van der Laan	VU	15
22. (21) A. Kapteijn	KUB	14
23. (-) J. Spronk	EUR	14
24. (-) L. van den Berg	EUR	14
25. (17) A. ten Kate	EUR	14
26. (27) A. van Delft	RPD	13
27. (-) L. Hordijk	VU	13
28. (25) J. Pelkmans	EIPA	13
29. (29) W.T.M. Molle	NEI/RL	13
30. (-) P. Kooiman	CBS	12

a) Aangezien vorig jaar geen top-30 van internationals is gemaakt verwijzen de nummers tussen haakjes naar de top-30 van 1984.

Top-30

Hoewel duidelijk mag zijn dat het aantal citaten dat onderzoekers verwerven geen maatstaf is voor de kwaliteit van het verrichte onderzoek, is het wel leuk om te weten welke Nederlandse economen internationaal meetellen.

4) C.A. Hazeu, Het meten van weten, *ESB*, 16 juli 1986.

5) D.J. Wolfson, No nonsense, alstublieft, *ESB*, 29 oktober 1986, blz. 1043.

Tabel 3. De top-10 in 1985

	Instelling	Citaten	Waarvan internationaal
1. (1) J. Tinbergen	emer.	49	45
2. (2) P. Nijkamp	VU	19	18
3. (3) J.J. van Duijn	Robeco	16	16
4. (22) J.S. Cramer	UvA	12	11
(13) T. Kloek	EUR	12	11
6. (-) A. Kapteijn	KUB	12	3
7. (18) B.M.S. van Praag	EUR	10	4
8. (10) J. Pen	RUG	9	4
9. (-) C.P.A. Bartels	Buro Bartels	8	4
10. (5) H. Linnemann	VU	7	6
(4) W.F. van Raaij	EUR	7	6
(-) P. Kooiman	CBS	7	6

Tabel 4. De tipparade 1986 a)

	Instelling	Citaten	Waarvan internationaal
1. J. Tinbergen	emer.	16	16
2. P. Nijkamp	VU	9	7
3. H. den Hartog	CPB	6	1
4. J.J. van Duijn	Robeco	5	4
5. B.M.S. van Praag	EUR	5	2
6. W.F. van Raaij	EUR	4	4
J. Pen	RUG	4	4
L. van den Berg	EUR	4	4
9. A. Kapteijn	KUB	4	3
W.J. Keller	CBS/VU	4	3

a) Aantallen citaten over de maanden januari tot en met april.

Tabel 5. Het aantal benodigde citaten voor een plaats in de top-30

	Top-30	Internationalslijst
1976 - 1980	10	5
1977 - 1981	10	4
1978 - 1982	11	6
1979 - 1983	15	8
1980 - 1984	16	a)
1981 - 1985	17	12

a) In 1985 is geen top-30 van Nederlandse internationals gemaakt.

Dit is weergegeven in vier tabellen. De belangrijkste is uiteraard tabel 1, de top-30 over 1981 - 1985. Tabel 2 bevat de top-30 van Nederlandse 'internationals' over dezelfde periode. In tabel 3 staat de top-10 van 1985 en in tabel 4 de tipparade van 1986.

Uit tabel 1 blijkt dat de eerste twee plaatsen net als alle voorgaande jaren worden ingenomen door Tinbergen en Nijkamp. Van Duijn, die voor de vijfde achtereenvolgende keer is gestegen, en Van Praag hebben stuuvertje gewisseld. Ze hebben afstand genomen van een grote groep achtervolgers die onder leiding staat van J.S. Cramer. Korteweg en Klaassen hebben in de top-10 plaats gemaakt voor Kapteijn en Bartels. Zes economen zijn uit de lijst verdwenen, te weten Driehuis (vorig jaar 15), Van der Zwan (21), J. Hartog (23), Van den Doel (27), Bos (29) en Van Herwaarden (29). Nieuw binnengekomen zijn de regionaal economen Van den Berg en Hordijk, de ontwikkelingseconoom Ten Kate en de 'wiskundigen' Kiviet en Keller. Ten Kate, Hordijk en Keller kwamen overigens al eerder in de top-30 voor.

Een vergelijking van tabel 1 met tabel 2, die het aantal citeringen door buitenlandse economen weergeeft, laat zien in hoeverre internationale erkenning ook erkenning over de grenzen betekent. Voor de meeste economen is het verschil in plaats op beide lijsten niet groot. Opvallend is echter de positie van Van Praag en Kapteijn, die hun cita-

ten voornamelijk aan landgenoten weten te slijten. Voorts springt Van Raaij in het oog, die op de gewone lijst is blijven staan, maar op de lijst van internationals een sprong heeft gemaakt van 10 plaatsen. Wél op de gewone lijst en niet op de internationale vinden we Kuipers, Den Hartog, Verhallen en Keller. Hiervoor in de plaats vinden we Kooiman, Molle, Pelkmans en als hoogste Van der Laan.

In tabel 3, de top-10 over 1985, is te zien dat Cramer, Kloek en Van Praag terug zijn van weggeweest. Voorts valt de gedeelde tiende plaats op van Kooiman. Naar alle waarschijnlijkheid zien we hem volgend jaar in de top-30 terug. Tabel 4 ten slotte bevat de tipparade. Deze is dit jaar wel erg voorlopig, omdat de SSCI over de maanden mei tot en met augustus nog niet ter beschikking was. Opvallende namen in de tipparade zijn Den Hartog, Van den Berg en Keller. Zij zullen hun positie op de top-30 volgend jaar waarschijnlijk sterk verbeteren.

Slot

In tabel 5 is een overzicht gegeven van het aantal citaten dat de afgelopen jaren nodig was om de top-30 binnen te dringen. Uit deze tabel blijkt dat Nederlandse economen steeds vaker in internationale tijdschriften worden geciteerd, en dat het aantal keer dat ze door buitenlanders worden geciteerd nog sneller toeneemt. Of dit betekent dat de kwaliteit van het onderzoek is gestegen, of dat het onderzoek minder relevant is geworden laat ik aan uw eigen oordeel over.

Michiel Langman